

Mit kell tudni a humán szóbeliről?

Bemutakozás

Valamennyi felvételiző feladata, hogy 2-3 percen bemutassa önmagát, érdeklődési köreit, kedvenc időtöltéseit a felvételiztetőknek.

Általános elbeszélgetés

Ilyenkor az egyes iskolákban leginkább azt próbálják megállapítani a diákokról, hogy mennyire tudnak majd beilleszkedni az illető iskola közösségébe, mennyire képesek megfelelni az ottani elvárásoknak. Ez a szóbeli elbeszélgetések alkalmával nem feltétlenül a tantárgyi felkészültségükre vonatkozik, sokkal inkább szociális, érzelmi, tájékozottságbeli és egyéb, a közösséget érintő tulajdonságokat, a diákok személyiségét vizsgálják. A beszélgetés keretében a tanuló olvasási és kommunikációs képességeiről, személyiségéről, kreatív gondolkodásáról is próbálnak képet alkotni. Az értékelés során a tanuló-tanár közötti interakcióban szerzett benyomások is fontos szerepet játszanak.

A kérdések a tanulók *jövőképével*, *kulturális tájékozottságával*, *olvasmányélményeivel*, olvasási és internetes szokásaival, szabadidős *hobbitevékenységeivel*, *érdeklődési körével*, általános *motiváltságával*, a barátságról, az emberi kapcsolatokról, leendő hivatásáról alkotott *véleményével*, kulturális események iránti *érdeklődésével* (színház, mozi, koncert, múzeum...), az iskolai tanulmányokon kívüli *képzésekkel* (sport, zenetanulás, tánc, idegen nyelvek, képzőművészet...) és a *kreativitásával* kapcsolatos tájékozódást szolgálják, ennek megfelelően célszerű tehát a válaszokra is felkészülni a legáltalánosabbaktól a bonyolultabbakig egyaránt.

Szóbeli felvételi feladatok magyarból

Ezek már szakmaibb feladattípusok, a tantárgyi felkészültség itt jobban hangsúlyt is kap.

Beszédképesség

Képtelmezés vagy *érvelés* szituációs játék keretében. A hétköznapi élet egy-egy pillanatképehez, helyzetéhez társított *érvelő*, *meggyőző* feladat, melyben a diák szóbeli *kifejezőképességére*, *asszociációs* készségére, *empátiájára*, kreativitására kíváncsiak.

Szövegolvasás és szövegértés

Néhány soros (legfeljebb néhány bekezdésnyi) szöveg néma és hangos olvasása után a szövegre vonatkozó *tartalmi*, *szófajtani*, illetve akár *mondattani* kérdésekre is kell válaszolnia a vizsgázónak. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek egyaránt szerepelnek a vizsgán; előny a folyamatos, jól *hangsúlyozott értő olvasás*, az olvasott szöveg megértése, a logikus *értelmezés* képessége, *lényegkiemelés*, önálló *véleményformálás*, a válaszadás során *összefüggő mondatokban* megfogalmazott gondolatok, a *választékos szóhasználat*, *szókincs*, a színvonalas *kommunikáció*, az *összefüggések* feltárása, és adott esetben az *anyanyelvi ismeretek* is.

Leíró nyelvtani ismeretek

A magyar nyelv 5-8. évfolyamos leíró nyelvtan tananyagához kötődő – hangtani, alaktani, szófajtani, mondattani – rövid feladat megoldása. Ez gyakorlatilag a nyelvtan írásbelire megtanult anyag még egy utolsó felelevenítése; elméletileg a hangtántól a mondattanig bármilyen kérdés lehetséges, de aki felkészült az írásbelire, annak valószínűleg nem fog meglepetést okozni egy ilyen kérdés. Talán itt is népszerű témakör lehet a *mássalhangzó-törvények* felismerése, a *nehéz helyesírású szavak* írásmódja, esetleg a *mondatelemzés* (különös tekintettel a névszói állítmányokra), a szavak *toldalékolása*, egyes hangsúlyozott *hangalak-jelentésbeli* típus, mint pl. az *azonos alakú* és a *többjelentésű* szavak megkülönböztetése.

Szólások, szókincs, elvonatkoztató gondolkodás

Szólás, közmondás *értelmezése*. Az olvasott szövegben előforduló kevésbé ismert vagy idegen *szó jelentésének meghatározása* a szövegösszefüggés alapján. Itt az *olvasottság*, a *szókincs* és az idiomatikus kifejezések (szólások, közmondások...) jelentésének felismerésében határozott előnyt jelenthet akkor is, ha a konkrét fogalmat nem ismeri a tanuló.

Műértelmezés

A cselekmény legfontosabb szerkezeti elemeinek, azonosítása, ezek szerepének, a köztük levő kapcsolatoknak a megértése. Az elbeszélő nézőpontjának megfigyelése, bemutatása. A szereplők jellemének megítélése. A szereplők közötti viszonyoknak, konfliktusoknak és ezek okainak (pl. kulturális, világlátás- és életformabeli, az életkorból és a személyiségből adódó különbségek) megértése. A szövegben rejlő metaforikus jelentések felismerése. Konkrét szövegrészletekre hivatkozó, logikus érvelés a saját álláspont, értelmezés mellett. Az olvasott művek alapján néhány alapvető irodalmi téma, motívum fölismerése és bemutatása (pl. gyerekek és felnőttek, próbatételek, erkölcsi konfliktusok stb.). A szavak szótári és szövegbeli jelentésének megkülönböztetése, idegen vagy ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a szövegből. Szólások, állandósult szókapcsolatok jelentésének értelmezése. A különböző nyelvi rétegekhez, stílusárnyalatokhoz (pl. hivatalos, tudományos, szleng, régies, népies, gúnyos stb.) tartozó szavak, kifejezések megkülönböztetése. A szövegben előforduló szavak szófajának fölismerése. Szóelemzés, a szóelemek megnevezése, jellemző jegyeik bemutatása. Alapvető jártasság az egyszerű mondatok elemzésében.

Irodalmi jártasság, olvasottság

A vizsgán elsősorban a jelentkezők gondolkodási, problémamegoldó képességeit, anyanyelvi kultúráját, kreativitását, szövegértési készségeit mérik fel. *Nem az általános iskolai tananyag* ismeretét mérik, hanem a diákok *nyelvhez, irodalomhoz, társadalomhoz* való hozzáállását, *olvasási szokásait*, viszonyulását a szövegekhez. A *szövegértés, szövegértelmezés* kapcsán bizonyos fogalmak ismeretét: például: *műfajok* (elbeszélés, novella, dal...), *szóképek* (megszemélyesítés, metafora, allegória...), *alakzatok* (ismétlés, párhuzam, ellentét...) vagy a *humor* formáinak (írónia, groteszk...).

A szóbeli vizsga mintafeladataiban megadott szövegekhez lehetséges kérdések tartoznak. Ezek a szövegek *szerkezetére, motívumaira, jelentéseire, témáira, mondanivalójára* vonatkoznak. A vizsgázónak esetenként értelmeznie kell a szöveg *kommunikációs helyzetét* (beszélő, megszólított), a szereplők *viszonyait*, a szöveg *nyelvi* jellemzőit..

Témakörök kidolgozása

A felvételizőnek megadott témakörökről kell önállóan beszélnie 3-4 percet. Ez nem kevés, érdemes jól felkészülni rá, legfőképp nem is a konkrét anyagra, hanem arra, hogy milyen módon lehet egy adott témából ennyi időt úgy kitölteni szóban, hogy az szerkezetileg és logikailag is megállja a helyét.

PORTFÓLIÓ!

Érdemes minden szóbelire egy előre elkészített portfóliót vinni, amelyben a következő anyagok lehetnek:

- ✘ Junior vagy más típusú nyelvvizsga másolata.
- ✘ Az eddigi tanulmányi versenyeken, kulturális és sporteseményeken való *részvételt* igazoló oklevelek és egyéb emlékek. Nem csak helyezést is elért okleveleket lehet ide betenni, hanem bármit, ami a tanuló *iskolai aktivitását* mutatja.
- ✘ *Iskolán kívüli* eredmények igazolásait: *oklevelek*, eredmények másolatai, akár *kepek* és *trófeák* fotói is. Itt a *sport* mellett mindenképpen fontos a tanuló *zenei, képzőművészeti, színhátszói* vagy egyéb más közösségben való *rendszeres* tevékenysége is.
- ✘ Az *olvasmányélményekkel* kapcsolatos kérdésekhez egy-két *olvasmánynapló*, ami az elhangzó kérdésekre is előre felkészít.
- ✘ Egyéb más, büszkeségre okot adó emlék, nem feltétlenül az eredmény, hanem a *részvétel* miatt, amelyek a tanuló *aktivitását, érdeklődését, jártasságát* igazolják bármilyen területen, pl. iskolai olvasmányokhoz készített saját *makettek* fotói, iskolai helyszínekre kihelyezett *rajzok, kézművesmunkák*, esetleg saját *versek, novellák, műfordítások, festmények, kisplasztikák* fotói. Ha valaki pl. a *Wattpaden* (vagy másutt) is *publikál*, egy jól kiválasztott képernyőkép vagy kinyomtatott lap is az ott elért sikerekről. *Youtube-csatornát* működtető diákok szintén mellékeljék valamilyen módon ezt a tevékenységüket is (képernyőkép, QR-kód...).

Ezeket a lapokat a vizsgán természetesen nem fogják részletesen végignézni, de több szempontból hasznos az elkészítése:

- ✘ *Összegezi* a tanuló eddigi tevékenységeit, ami bármilyen más alkalomra is jól jöhet, érdemes tovább is fejleszteni a későbbiek során.
- ✘ Segít a *felkészülésben* (olvasmányok, hobbik, bemutatkozás).
- ✘ Mindenképpen *szimpátiát* kelt egy jól összerakott, rendezett anyag, jó színben tünteti fel a diákot, pozitív képet mutat az aktivitásáról, és arról, hogy komolyan vette a felkészülést.
- ✘ Adott kérdések (olvasmányok, hobbik, jövőkép...) elhangzásakor *kiegészíti, alátmasztja* azt, amit a tanuló válaszként megfogalmaz.